

שיעור חומש

על פרשת השבוע

משיעורי הגאון הגדול רבי חיים פיינשטיין שליט"א

ראש ישיבת עטרת שלמה

פרשת תזריע מצורע תשע"ח

פרשת תזריע

הבשר החי טמא הוא צרעת הוא. (י"ג, מ"ז).

בחינוכי מרן רי"ז הלוי כתב לבאר בכפילות הכתוב, 'טמא הוא צרעת הוא', דבבשר חי איכא שני דינים, חדא, שהוא סימן טומאה כמו שער לבן, ושנית, שהוא עצמו נגע, כדחזינן דמצטרף לכגרים, וזהו כפילות הכתוב, דהבשר החי טמא הוא צרעת הוא, דטמא הוא, ר"ל שהוא סימן טומאה, וצרעת הוא, ר"ל שהוא עצמו נגע הצרעת. ונראה לבאר בזה בעוד אופן, דאמנם כן הוא גזירת הכתוב דהמחיה היא נגע, אבל אכתי מעמא בעי מדוע נחשב המחיה נגע, והלא בעצם הוא בשר חי ולא צרעת.

והנה הטעם לזה מפורש להדיא לעיל פסוק י"א, 'צרעת נושנת היא בעור בשרו', ופירש רש"י, מכה ישנה היא תחת המחיה, והבורה זו נראית בריאה מלמעלה, ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה. ומבואר בדברי רש"י, שכוונת הפסוק ללמדנו, שלא נחשוב שהמחיה אינה נגע וטהורה היא, אלא באמת תחתיה היא מלאה לחה, ורק מלמעלה נראית היא בריאה, ואע"פ שזה בתוך הגוף ואינו ניכר בחוץ, מ"מ חידשה תורה דחשוב נגע. ועפ"י נראה דיש לפרש הפסוק 'הבשר החי טמא הוא צרעת הוא', ר"ל טמא הוא, והטעם, כי צרעת הוא, דבאמת הבשר החי אינו אלא מלמעלה, אבל תחתיה היא מלאה לחה.

והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוץ ועל שפם יעטה וגו'. (י"ג, מ"ח).

יש לדקדק מהו שהזכיר כאן הכתוב שהצרוע יש בו נגע.

ויש לבאר דהנה דין פריעה ופרימה ועטיית שפם הם רק במצורע מוחלט, אבל מצורע מוסגר, אינו פורע ופורם, וכדתנן להדיא במשנה במגילה דף ח' ע"ב אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט, אלא פריעה ופרימה.

ולפי"ז יש לומר דלכך הזכיר כאן שמיירי ממצורע שיש בו נגע, ר"ל שכבר נקבע והוחלט שזה ודאי נגע, והיינו שהוא מצורע שנתברר שיש בו נגע, דרק במצורע כזה הוא דיש דין פריעה ופרימה, ולא במצורע מוסגר שעדיין לא הוחלט שיש בו ודאי נגע.

והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוץ ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא. (י"ג, מ"ח).

בפירוש הכתוב שכפל 'וטמא טמא יקרא' מבואר בראשונים ב' פירושים, דבתרגום פירש 'ולא תסתאבון ולא תסתאבון יקרו', ומבואר דפירש דשניהם הם מה שהמצורע קורא, שהמצורע קורא טמא טמא.

אכן ברמב"ם פרק י' מהלכות טומאת צרעת ה"ח כתב וז"ל ולא המצורעים בלבד, אלא כל המטמאים את האדם חייבין להודיע לכל שהם טמאים כדי שיפרשו מהם, שנאמר וטמא טמא יקרא, הטמא מודיע שהוא טמא, הרי מבואר בדברי הרמב"ם שמפרש דהטמא הראשון קאי על המצורע, ור"ל דהטמא, הוא טמא יקרא. ובאמת דכן יותר מדוייק בטעמי המקרא, שהרי בין הטמא הראשון לטמא השני יש פסיק, ולדעת הרמב"ם הוא מבואר היטב דהטמא הראשון מיירי ממי שקורא, והטמא השני מיירי ממה הוא קורא.

והנה לפי פירוש הרמב"ם נמצא דבתחילת הפסוק קורא 'צרוע', וכמו שכתוב 'והצרוע אשר בו הנגע', ובסיפא דקרא קורא 'טמא', וצ"ב השינוי בזה.

ונראה לבאר עפ"י דברי הגמ' במו"ק דף ט"ז דאמרינן שם דמצורע הוא אבל טמא ומנודה. והנה דין פריעה ופרימה הוא מדיני האבילות, וכמש"כ רש"י ועל שפם יעטה כאבל, וכן ברמב"ם פ"י מטומאת צרעת ה"ז כתב וז"ל מ"ע שיהיה המצורע המוחלט מכוסה ראש וכו' ועוטה על שפם כאבל, אבל הדין דטמא טמא יקרא, הוא בשביל להזהיר אחרים מפני טומאתו, וכמש"כ רש"י שמשמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו, וכ"כ הרמב"ם פ"י מטומא"צ ה"י, והיינו דדין זה הוא מחמת טומאתו. ולפי"ז נמצא דהפסוק מיירי משתי עניינים, גם מדיני אבל של מצורע, וגם מדיני הטומאה של מצורע.

אשר לפי זה יש לבאר השינוי מרישא דקרא לסיפא דקרא, דבתחילת הפסוק מדובר בדין פריעה ראשו ועטיית שפמו, שזה הוא מדיני אבילותו, ואין שייך כלל לדיני טומאתו, כתוב 'והצרוע', ורק בסיפא דמיירי מדין טמא טמא יקרא, אז כתוב 'והטמא', כיון שזהו הרי מדיני טומאתו.

ואמנם ברמב"ם בספר המצות (מ"ע ק"י) כלל פריעה ופרימה ועטיית שפם, עם הדין שמכריז על עצמו שהוא טמא, שכולם הם דין להיות המצורע ידוע לכל עד שיובדלו ממנו בני אדם, ועווי"ש.

והנה בגמ' לא נתפרש על מה המצורע אבל.

ונראה הביאור עפ"י דברי הגמ' בנדרים דף ס"ד ע"ב, ארבעה חשוכין כמת, ואחד מהן מצורע, דכתיב אצל מרים, אל נא תהי כמת, והיינו דכיון שבשרו נשחת, הרי זה מיתת הבשר החי, ואף שאינו מת ממש, כי עדיין יש בו חיות, אבל בהאכל חצי בשרו

יש בו בחינת מיתה, וע"כ אמרה תורה בדרך ישוב מוחיץ למחנה מושבו, שזהו כסילוק מן העולם ע"י שאינו מן הישוב, וכמו שאיתא בגמ' והובא ברש"י, דמשום שהוא הבדיל בין איש לרעהו, אף הוא יבדל. ולפי"ז יש לומר ביאור ענין האבילות דמצורע, שהוא אבילות על עצמו, כיון שמת הוא, ואם קרובים חייבים באבילות על המת, ק"ו שראוי לו להתאבל על עצמו.

פרשת מצורע

ויצא הכהן אל מחוץ למחנה (י"ד, ג').

בתורת כהנים (פר' א', פי' ה') איתא דמהכא ילפינן דרך כהן שיכול ליכנס לתוך המחנה, מטהר את המצורע, למעוטי כהן מצורע, שאינו יכול ליכנס לתוך המחנה, שהוא אינו מטהר את המצורע, וכן פסק הרמב"ם (פרק י"א מטומאת צרעת ה"ו) דהכל כשרין לטהר את המצורע, אפילו זב אפילו טמא מת, ואין כהן מצורע מטהר מצורע. ויש לבאר הטעם בזה, דהנה עוד איתא בתורת כהנים על הכתוב לקמן (פסוק ל"ה) דכתיב זבא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר, דמתיתב לאמר ילפינן, שיאמר לו הכהן דברי כיבושין, והיינו דהכהן לא רק מטמא ומטהר באמירתו, אלא גם אומר לו דברי כיבושין, וכבר האריכו הקדמונים שהכהן מתקן את המצורע. ולפי"ז אפשר ליתן טעם, דלכן כהן מצורע אינו ראוי שיראה נגעי מצורע אחר, דאיך יאמר דברי כיבושין, ויתקן את חבירו מנגעיו, בעת שהוא בעצמו פגום באותו ענין עצמו, וקשוט עצמך תחילה. והנה יש להעיר למה הוצרך למעוטי כהן מצורע מלטהר מצורע, והלא כיון דקיי"ל דמצורע ישב בדה, וכמש"כ הרמב"ם פרק י' ה"ו דדין המצורע שיהיה לו מושב לבדו, א"כ איך יוכל לבא לראות נגעי חבירו. ולומר דבא למעוטי כהן מצורע בימי ספורו, דאז אינו יושב בדה, יש לדון בזה, דלכאורה בימי ספורו גם לא נתמעט מלטהר מצורע, דהרי מיעוטא דכהן מצורע הוא ממה דמשתלח חוץ למחנה, וכמו שנתבאר לעיל מדברי התורה כהנים, וא"כ הא בהא תליא, וכן נקט המנחת חינוך, וצ"ע בזה.

הפטרה

והמלך הפקיד את השליש אשר נשען על ידו על השער.

וברש"י כתב דהמלך נשען עליו, אתמול כשבא לבית אלישע. והיינו כמו שכתוב שם בתחילת הפרק, דבעת שבא לבית אלישע, היה המלך נשען עליו. וצריך ביאור למה הזכיר הכתוב שהמלך נשען עליו בעת שבא לבית אלישע. ויש לבאר דהנה שכשנביא בא בשליחות לאמר נבואתו, אז השומע צריך לעמוד, וכמבואר אצל בלק ובלעם, דכתוב בפרשת בלק (פרק כ"ג, פ' י"ח) קום בלק ושמע, ועיי"ש ברש"י שהביא ממדרש תנחומא, שבלעם אמר לבלק עמוד על רגליך, אינך רשאי לישב, ואני שלוח אליך בשליחותו של מקום. ומפורש כן בפסוק בנביא שופטים (פרק ג' פסוק כ') אצל אהוד בן גרא שבא לעגלון מלך מואב, וכתוב שם זיאתר אהוד דבר אלוקים לי אליך, ויקם מעל הכסא, הרי להדיא דבעת שנביא בא בשליחות לאמר נבואתו, אז המקבל צריך לעמוד. והנה בעת שבאו לבית אלישע, כתוב שאלישע אמר להם שמעו דבר השם, הרי שאמר להם נבואה, וא"כ יש לבאר דלכן עמד המלך, משום דאמר לו אלישע נבואה, וזהו שהזכיר הכתוב הענין שנשען המלך על יד השליש.

ויאמר הנך רואה בעיניך ומשם לא תאכל וגו', וירמסו אותו העם בשער וימות.

מבואר שכיון שפקפק השליש בדברי הנביא, ואמר היהיה כדבר הזה, נענש על זה במיתה. ויש לבאר, דהנה במשנה בסנהדרין דף פט. תנן דהמוותר על דברי נביא חייב מיתה בידי שמים. ויש לדון דהמפקפק בדברי נביא, הוא בכלל מוותר על דבריו. ואם נימא כן, יש לבאר דזהו הטעם שנתחייב מיתה, מדין מוותר על דברי נביא. ולכן גם הייתה מיתתו באופן של ממילא, שנרמס תחת רגלי העם, כיון שמיתתו בידי שמים. והנה בפסוק מבואר דמלבד דנתחייב מיתה, עוד נענש גם שעד שימות רק יראה בעיניו, אבל לא יאכל. וביאור הדבר שנענש בזה יש לומר, שכיון שפקפק וערער על הנבואה, אין לו זכות ליהנות ולאכול מזה, דבשביל לקבל ברכת השם ולזכות לשפע הנבואה, צריך אמונה ובטחון בענין המובטח, וככל שמתחזק יותר באמונה ובטחון, כך הוא נעשה יותר לבית קיבול הראוי לזכות יותר לשפע ברכת השם. ומעשה היה אצל רבנו המהרי"ל דיסקין זיע"א שדרכו היה לברך את כל הבאים לביתו בחג הסוכות, שנזכה לשנה הבאה לישוב בסוכת עורו של לוי, שנה אחת הייתה קבוצה מבני הישוב החדש שנדברו ביניהם לילך לבית המהרי"ל, נענה אחד מהם שהיה מן המשכילים, וכי מה יאמר, שנזכה לשנה הבאה לישוב בסוכת עורו של לוי, למעשה כפוחו חבריו לילך עמהם לבית המהרי"ל, כשהגיעו לבית המהרי"ל, ברכם המהרי"ל ואמר להם, שנזכה לשנה הבאה לישוב בסוכת עורו של לוי, והוסיף ואמר, ומי שאינו רוצה, אין צריך. והיינו דכך הוא הנהגת שמים, דבשביל לזכות לדבר, צריך שיהא בעל אמונה ובטחון בענין המובטח. וזהו גם הענין של כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בכנינה.

השיעור מוקדש לרפואת
הבחר חיים יהודה בן לאה בתושח"י

הדברים נערכו מתוך שיעור הנמסר בעש"ק
בישיבת "עמרת שלמה - קרית הישיבה"
את השיעור במלואו ניתן לשמוע בקול הלשון
036171001-1-1-1-21